

VÄIKELASTEGA PEREDE KODUOHUTUSE ANKEET SPETSIALISTILE

Tegevusi toetatakse Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra finantsmehhanismide 2014-2021 programmi „Kohalik areng ja vaesuse vähendamine“ projekti „Kodukeskkonna vigastusriskide hindamise ja vähendamise meetodika loomine ja piloteerimine ning seda toetavad tegevused“ eelarvest.

Materjal on mõeldud kõigile spetsialistidele, kes koduviisi tehes saavad ennetada ohte väikelastega peredes. Kindlasti lähtub iga spetsialisti fookus oma erialast, kuid allpool toodud loetelu võimaldab näha laiemat pilti ning juhtida täiskasvanute tähelepanu lapsi ohustavatele aspektidele nende ümber. Ohtude järjestus on õuealast siseruumideni, suunates tähelepanu võimalikele riskidele, mis muidu võivad tähelepanuta jääda.

MIDA MÄRGATA KODUVISIIDIL

LIIKLUS- JA ÕUEALA TURVALISUS

- Beebi transportimiseks liiklusvahendiga on soetatud turvahäll.
- Lapse transportimiseks liiklusvahendiga on soetatud turvatool ja/või -iste.
- Lapsevanker on turvaline, töokorras, varustatud helkuriga.
- Vanemad ja väikelaps kannavad helkurit.
- Veekogumisnõud/kaev on ohutud ja lapsele ligipääsematud.
- Koduaia veekogud on ohutud ja lapsele ligipääsematud (aiabassein, tiik vm veekogu).
- Eramu on piiratud aiaga, millel on suletav värav.
- Väravast väljudes on piisavalt külgnähtavust (põõsad, lumevallid).
- Batuudil on turvaäärised ja -võrk.

Muud tähelepanekud

.....

KODUNE KESKKOND

- Mähkimine toimub turvalises kohas.
- Lapse magamiskoht on turvaline.
- Vannitamine toimub kindlal alusel, sobival temperatuuril, ergonoomiliselt.
- Kapid, riiulid, peeglid, põrandalambid on kinnitatud kindlalt, näiteks ei kuku ronimise korral ümber, kapid-riiulid ei kõigu, mööbli sahtlid ja ukсед on vaikselt sulguvad ja lapselukuga.
- Ohtlikud esemed on lapsele kättesaamatud (juhtmed, kilekotid, lillepotid, tööriistad, kodumasinad, väikseid osi sisaldavad esemed (pärlikeed jm) jms).
- Lapse mänguasjad on turvalised (peavad olema terved, ümarate vormidega, mitte teravad, ei sisalda väikseid osi, patareid ei ole lapsele kättesaadavad).
- Akendel on piiravad kinnitid, aknakatete nõõrid ei ole lapse käeulatuses.

- Ustel on piirajad, mis takistavad ukse täielikku sulgumist.
- WC ja vannitoa uksele on väljast avamise võimalus.
- Põrand ei ole libe või on libisemisvastase kattega.
- Treppidel on käsipuud ja turvavaravad (nii üleval kui ka all).
- Trepiastmed ei ole libedad (näiteks libisemistakistus trepil, trepiastme servadel).
- Mööbli teravad nurgad on pehmendatud.
- Lapse toitmine on turvaliselt korraldatud (söögitool, lapsele sobivad nõud, temperatuur).

Muud tähelepanekud

.....

TULE- JA ELEKTRIOHUTUSTE ENNETAMINE

- Kodu on tubakavaba keskkond.
- Elektriga töötavad vahendid on turvaliselt paigaldatud.
- Seinakontaktid on terved, kaitstud turvapistikuga või muul viisil.
- Elektrijuhtmed on paigaldatud või paigutatud turvaliselt (peidetud või kinnitatud).
- Korteris (majas) on töokorras suitsuandur(id).
- Suitsuandur(id) on õigesti paigaldatud (märgi asukoht).
- Gaasikütte- või tahkekütteseadmega korteris (majas) on töokorras vinguandur(id).
- Vinguandur(id) on õigesti paigaldatud.
- Kuumad küttekehad (pliiit, ahi, radiaator) on lapse eest kaitstud.
- Kuum vesi ja joogid on lapsele kättesaamatus kauguses.
- Saunakeris on kaitsega.
- Tuletikud / gaasipliidi süütaja on lapsele kättesaamatus kohas.

Muud tähelepanekud

.....

MÜRGISTUSTE ENNETUS

- Kodukeemia ja ravimid on lukustatavas kapis või -sahtlis vm lapse kättesaamatus kohas.
- Kemikaalid ja ravimid on loetavate siltidega originaalpakendis (mitte limonaadipudelis vms).
- Alkohoolsed joogid ja tubakatooted (ka alternatiivsed) on lastele kättesaamatus kohas.
- Toas on taimed lapsele kättesaamatul kõrgusel.
- Õuealal ei ole mürgiseid taimi või on need lapsele kättesaamatult piiratud.

Muud tähelepanekud

RÜNNAKUTE VÄLTIMINE

- Koduloomad ei kujuta lapsele ohtu.
- Kõik täiskasvanud pereliikmed on enda eest vastutavad.
- Pereliikmed tunnevad end kodus turvaliselt ja kaitstuna.

Muud tähelepanekud

ESMAABI

- Pereliikmed teavad hädaabi numbrit 112.
- Pereliikmed teavad perearsti nõuandetelefoni 1220.
- Pereliikmed teavad mürgistusteabekeskuse numbrit 16662.
- Kodune esmaabikapp on varustatud vajalike esmaabivahenditega.
- Pereliikmed oskavad esmaabivõtteid (põletus, võõrkeha, verejooks, elustamine).

Muud tähelepanekud

RISKIDE MÄRKAMINE

Lapse turvalisust ohustab lisaks füüsilisele keskkonnale ka pereliikmete ebasobiv käitumine.

Peamised ohutegurid

1. **Füüsiline vägivald:** lapsele on ohtlik igasugune füüsiline vägivald, sealhulgas löömine, raputamine, tõukamine või muu käitumine, mis tekitab valu ja vigastusi.
2. **Seksaalne väärkohtlemine** hõlmab igasugust seksuaalset käitumist, mida laps ei mõista, millega ta ei ole nõus või mis tekitab talle ebamugavust. Sellele võib viidata lapse liigne füüsilise kontakti kartus või vastupidi, eale mittevastav seksuaalsuse väljendamine.
3. **Hooletus ja hoolimatus:** lapsele võib ohtlik olla vanema või hooldaja hooletus, kui ta ei taga lapsele turvalist keskkonda ega täida oma kohustusi lapse eest hoolitsemisel, sh riietus, toit, eakohased mänguasjad.

4. **Alkoholi või narkootikumide tarvitamine:** lapsele võib ohtlik olla vanema või hooldaja alkoholi või narkootikumide tarvitamine, mis võib põhjustada ebastabiilset käitumist ja ohtlikke olukordi.
5. **Ebakindel või ebastabiilne kodukeskkond:** lapsele võib ohtlik olla kodukeskkond, mis tekitab pidevat stressi ja ebakindlust, see mõjutab lapse heaolu olulisel määral. Täiskasvanute pidev tülitsemine ja karjumine häirib ja kahjustab lapse turvatunnet.
6. **Kiusamine ja vägivald:** lapsele võib ohtlik olla kiusamine koolis või mujal, vägivald, alandav käitumine teiste laste või täiskasvanute poolt.

Soovitused riskide maandamiseks

1. Hinnake laste arengutasemest lähtuvalt kodus rakendatud ohutusmeetmeid, kasutades eale vastavaid kontrollküsimustikke, et tagada lastele turvaline kasvukeskkond.
2. Pärast koduohutuse hindamist võib spetsialist anda pereliikmetele soovitusi selle kohta, mida nad saavad koduohutuse parandamiseks teha.
3. Vastavalt kaardistatud ohukohtadele leidke koos vanema või hooldajaga lahendusi, mida pereliikmed peaksid tegema, et tagada laste turvalisus. Plaan võib hõlmata ka korduvaid koduviisiite ja vanemate koolitust.
4. Suunake pereliikmeid, et nad teaksid, kust saada abi, kuidas käituda, kui on juhtunud õnnetus (infovoldikud, kontroll-loendid vanematele, internetiallikad).

OLULISED KONTAKTID

- Teavita abivajavast või hädaohus olevast lapsest või lapse seksuaalse väärkohtlemise kahtluse korral kohalikku lastekaitsetöötajat. Lapse seksuaalse väärkohtlemise kahtluse korral pöördu **lastemaja** poole infotelefonil: **5854 5498**, E-N 8.00–17.00; R 8.00–15.30. Töövälisel ajal saab teate jätta **Lasteabi** telefonile: **116 111**.
- **Perearsti nõuandeliin:** **1220**
- **Mürgistuse** kahtluse korral: **16662**
- Psühholoogilise kriisi korral **Eluliini** telefon: **655 8088** eesti keeles ja **655 5688** vene keeles või pöörduda **ohvriabi talituse** poole psühholoogilise esmaabi kriisiinfotelefonil: **1247**.
- Ohtlike tulekollete, elektriseadmete või gaasiseadeldiste korral suhtle kohaliku omavalitsuse või vastava piirkonna päästeala spetsialistidega. Helista **1247**, kui vajad **päästealast infot** või nõu, kuidas muuta oma kodu turvalisemaks; vajad päästeametnike kontakte ja vastuvõtuaegu; tahad teada, kus ja kuidas tohib lõket teha; soovid teatada ohtlikust ehitisest või katmata kaevust; soovid lisateavet päästeameti ennetuskampaaniate kohta; sul on küsimus päästevaldkonna kohta, kuid sa ei tea, kuhu pöörduda.
- Kaardista enda piirkonnas töötavad spetsialistid ja nende kontaktid, et vajadusel nõu pidada ja teha koostööd perede aitamiseks.